

Sygn. akt: I C 700/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2021r.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Beata Bihuń
Protokolant:	St. sekretarz sądowy Beata Bukiejko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2021 r. w K.

sprawy z powództwa D. W.

przeciwko Skarbowi Państwie - Zakładowi Karnemu w D.

o zapłatę

I. Powództwo oddala;

II. Nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego;

III. Adwokatowi P. B. przyznaje ze Skarbu Państwa wynagrodzenie w kwocie 3.600,00 zł (trzy tysiące sześćset złotych), powiększone o podatek VAT w kwocie 828,00 zł (osiemset dwadzieścia osiem złotych) za reprezentowanie powoda w postępowaniu sądowym.

sygn. akt I C 700/19

UZASADNIENIE

Powód D. W. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w D. kwoty 40.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na cel społeczny tj. na rzecz Instytutu (...) w W. kwoty 20.000 zł.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w okresie od dnia 21 lutego 2019 r. przebywał w Zakładzie Karnym D.. W dniu 12 marca 2019 r. wraz z innymi osadzonymi, zgłosili, że w celi, w której przebywali załęgły się pluskwy. Mimo zgłoszenia, musieli spędzić noc w dotychczasowej sali, co spowodowało pogryzienie ich przez robactwo, a do innej sali zostali przeniesieni dopiero następnego dnia. Powód dalej wskazał, że po przeniesieniu przez tydzień został pozbawiony własnej bielizny, która pozostała w sali odkażanej. Dodatkowo funkcjonariusze więzienni wykpiwali powoda i odzywali się do niego w sposób arogancki i bezzasadnie wymierzali mu kary dyscyplinarne.

Pełnomocnik pozwanego precyzując pozew wskazał, że żądana przez powoda kwota 40.000,00 zł to zadośćuczynienie za doznaną przez powoda krzywdę i naruszenie jego dóbr osobistych, zwłaszcza zdrowia i czci, poprzez zmuszenie powoda przez administrację ZK w D. do przebywania w celi niespełniającej minimalnych standardów higieniczno – sanitarnych, a dodatkowo w warunkach przeludnienia oraz poprzez poniżające traktowanie powoda przez funkcjonariuszy pozwanego, które miało polegać na zmuszaniu go do zakładania mokrej bielizny, kpinach i używaniu

wobec niego słów obraźliwych. Kwota 20.000,00 zł w ocenie pełnomocnika powoda znajduje swoje oparcie w przepisie art. 24 in fine kpc oraz art. 448 kc.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przewidzianych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że faktycznie w dniu 13 marca 2020 r. w celi nr 50, w której został osadzony pozwany zostały ujawnione insekty i w związku z tym w dniach 13, 21 i 29 maja 2020 r. została przeprowadzona dezynfekcja, dezynsekcja i deratyzacja sali. Również odzież osadzonych została poddana dezynsekcji, a sami osadzeni otrzymali odzież skarbową z magazynu i zostali przeniesieni do sali nr 41. Dalej pozwany zaprzeczył, aby powodowi wymierzano bezzasadnie kary dyscyplinarne i wskazał, jakich wykroczeń pozwany dopuścił się przebywając

w jednostce pozwanego. Pozwany podkreślił, że uczynił wszystko aby zapewnić powodowi odpowiednie warunki odbywania kary pozbawienia wolności, zgodnie z kodeksem karnym wykonawczym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód D. W. przebywał w ZK w D. w okresie od dnia 21.02.2019 r. do dnia 30.04.2019 r. W tym czasie w okresie od dnia 21.02.2019 r. do 12.03.2019 r. przebywał w celi mieszkalnej nr (...), w okresie od dnia 12.03.2019 r. do 13.03.2019 r. oraz od dnia 02.04.2019 r. do dnia 30.04.2019 r. w celi mieszkalnej

nr 50, a w okresie od dnia 13.03.2019 r. do 02.04.2019 r. w celi mieszkalnej nr (...). Cella nr 32 posiadała powierzchnię 36,29 m² i przeznaczona była dla 12 osób,

cella 41 posiadała powierzchnię 35,58 m² i przeznaczona była dla 11 osób, a cella 50 posiadała powierzchnię 35,52 m² i przeznaczona była dla 11 osób.

(dowód: notatka z dnia 03.09.2019 r. k. 60-61, informacja o pobytach k. 62 – 63, przeglądarka pomieszczeń k. 83-85)

W dniu 12.03.2019 r. powód wraz z innym osadzonym zostali przeniesieni do celi nr 50. W tym samym dniu dokwaterowano im jeszcze 8 więźniów, którzy przyjechali transportem z W.. Wieczorem powód i inni osadzeni przebywający w sali mieszkalnej nr (...), w tym M. R., K. K. oraz M. W., zauważyli, że w pomieszczeniu są pluskwy. Zdarzenie to zgłosili na wieczornym apelu, ale polecono im pozostać w celi do dnia następnego. W dniu 13.03.2019 r. wszyscy osadzeni w sali nr 50 więźniowie zostali przeniesieni do celi

nr 41. Ich osobiste rzeczy nakazano pozostawić im w celi nr 50 w celu poddania ich dezynfekcji. Wydano im odzież skarbową. W dniach 13, 21 i 29 marca 2019 r. dokonano dezynsekcji celi nr 50, a osadzeni do celi powrócili 02.04.2019 r. i od tego momentu problemu z insektami nie było.

(dowód: zeznania powoda k. 397-398 oraz świadków M. R. k. 174, K. K. k. 240 i M. W. k. 334, harmonogram k. 66, protokół pozabiegowy k. 67, faktury k. 68 – 70, zeznania świadka M. M. k. 109)

Zakład Karny D. w okresie od dnia 1.03.2019 r. do 28.02.2019 r. związany był umową na świadczenie na jego rzecz przez wyspecjalizowaną firmę usług w zakresie dezynsekcji, dezynfekcji i deratyzacji. W ramach tej umowy zleceniobiorca miał obowiązek raz w miesiącu przeprowadzić monitoring wraz z następczą dezynsekcją i deratyzacją profilaktyczną całego obiektu. W umowie pozwany zastrzegł sobie również prawo do zlecenia usług interwencyjnie w razie zaistnienia takich potrzeb.

(dowód: umowa k. 64-65)

W dniu 10.10.2018 r. w jednostce pozwanego przeprowadzono kontrolę Państwowego Powiatowego Inspektora Powiatowego w K. w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania zdrowotne i higieniczne w zakładzie karnym oraz oceny stanu sanitarnego urządzeń wodnych, podczas której nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

(dowód: protokół kontroli: k. 80-82)

W dniach 13.02.2019 r. , 26.03.2019 r., 10.04.2019 r. przeprowadzane były kontrole sanitarne jednostki pozwanej, w wyniku których stwierdzono, że cele mieszkalne i kąpiki sanitarne są utrzymane w czystości.

(dowód: protokoły k. 77- 79)

W dniu 17.04.2019 r. powodowi wymierzono łączną karę za przewinienia dyscyplinarne polegające na posiadaniu nadmiaru żywności, nie zachowaniu pozycji stojącej podczas kontroli celi oraz niedbania o wygląd zewnętrzny. Karą pozbawiono powoda możliwości dokonywania zakupu wyrobów tytoniowych na okres 3 miesięcy.

(dowód: zeznania świadka K. C. k. 108, zeznania powoda k. 397-398)

W dniu 6.05.2019 r. powód złożył skargę do Centralnego Zarządu Służby Więziennej w W.. Skarga dotyczyła postępowania pracowników Zakładu Karnego w D. i zawierała prośbę o udzielenie pomocy w odzyskaniu z tej jednostki rzeczy prywatnej w postaci telewizora marki MANTA. W skardze powód wskazywał, że podczas transportu z ZK w D. do AŚ w W. – G. nie pozwolili mu zabrać ze sobą telewizora, wskazując, że konwojenci nie zabierają sprzętu RTV.

(dowód: k. 37, pismo k. 38)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. W ocenie sądu brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które wiązałyby się z warunkami bytowymi w zakładzie karnym bądź też niewłaściwym zachowaniem się wobec niego funkcjonariuszy służby więziennej.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów albowiem nie były one kwestionowane przez strony, nie budziły też wątpliwości Sądu. Sąd dał również wiarę wszystkim przesłuchanym w sprawie świadkom, za wyjątkiem świadka M. W., Zeznaniom tego świadka oraz zeznaniom powoda sąd dał wiarę w części, w której pokrywały się one z pozostałym materiałem dowodowym.

W niniejszej sprawie odpowiedzialność pozwanej opiera się na przepisie art. 417 kc, zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa. Odpowiedzialność ta powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie jej trzy ustawowe przesłanki: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda (krzywda) oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy a szkodą (krzywda). W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, jak twierdzi powód, wynika szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda w postaci naruszenia dóbr osobistych powoda i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego.

Rozpatrując sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych w pierwszym rzędzie należy ustalić, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w rozumieniu art. 23 i 24 kc, a zatem, czy niewłaściwe zdaniem powoda warunki odbywania kary pozbawienia wolności niewłaściwe zachowanie funkcjonariuszy służby więziennej naruszyły jego dobra osobiste. Zaznaczyć jednakże należy, że nie znajduje uzasadnienia żądanie zadośćuczynienia w sytuacji, w której zachowanie pozwanej nie spowodowało krzywdy. Z uwagi na powyższe, w przypadku zgłoszenia żądania zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu naruszenia dóbr osobistych, to na powodzie, stosownie do treści art. 6 kc, spoczywa obowiązek wykazania rozmiaru i intensywności doznanej krzywdy i stopnia negatywnych konsekwencji, także niewymiernych majątkowo, spowodowanych naruszeniem prawa do szeroko pojmowanego „godnego odbywania kary”. Gdyby Sąd uznał, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, to należy rozważyć, czy działanie strony pozwanej było bezprawne.

Przepis art. 23 kc zawiera otwarty katalog dóbr osobistych, w ramach którego mieści się m.in. godność człowieka i prawo do godnych i ludzkich warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Dobra osobiste są wartościami o charakterze niemajątkowym, wiążącymi się z osobowością człowieka, uznanymi powszechnie w społeczeństwie. Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa.

Przechodząc do oceny roszczeń powoda, należy wskazać, że ustawowe ograniczenia praw i wolności osób odbywających karę pozbawienia wolności zamieszczone są m.in. w kodeksie karnym wykonawczym, regulującym zasady i sposób wykonywania orzeczonych przez sądy kar. Zgodnie z treścią art. 102 pkt 1 kkw skazany ma prawo w szczególności do odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Pełnomocnik powoda podnosząc niezapewnienie mu właściwych warunków bytowych wskazał przede wszystkim na odbywanie przez powoda kary

w przeludnionych salach oraz niespełnianie przez cele minimalnych standardów higieniczno – sanitarnych.

Zgodnie z treścią art. 110 § 1 i 2 kkw skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej. Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy.

W świetle powyższych przepisów podnoszony przez powoda zarzut przeludnienia cel jest całkowicie chybiony w stosunku do pozwanego, ponieważ każde z cel, w której przebywał powód miała powyżej 35 m² (a nie jak twierdził powód mniej niż 30 m²), co oznacza, że jeśli przebywało w nich nawet 11 skazanych, to na każdego z nich przypadała powierzchnia większa niż 3 m².

Podnosząc zarzut niespełniania przez cele minimalnych standardów higieniczno – sanitarnych, powód nie wskazał, na czym to uchybienie miałyby polegać, przy czym jest do tego zobowiązany treścią art. 6 kc. Zgodnie z § 29.1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21.12.2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności celi mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych liczbę stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie, z zastrzeżeniem art. 110 § 3 Kodeksu. Ze zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności z zeznań samego powoda oraz świadków nie wynika, aby opisane warunki u pozwanego nie występowały.

Odnosnie występowania w celi mieszkalnej nr (...) pluskiew stwierdzić należy, iż powód nie wykazał iż poniósł w związku z tym szkodę. W ocenie Sądu nie zasługują na wiarę twierdzenia powoda, iż został pogryziony przez pluskwy, albowiem okoliczność ta nie została potwierdzona przez innych osadzonych, którzy zeznawali w charakterze świadków. Wprawdzie świadek M. W. zeznał, że niektórzy skazani zostali pogryzieni, ale nie wskazywał, żeby do osób tych należało powód. Dodatkowo powód nie przedłożył żadnych dokumentów potwierdzających, że odbył wizytę u lekarza dermatologa, który przepisał mu maści na ugryzienia. Informacja o takiej wizycie, o ile miała miejsce, z całą pewnością znajduje się w historii choroby powoda. Brak jest również dokumentacji, iż powód zgłaszał fakt pogryzienia przez pluskwy administracji zakładu karnego.

Pozwany nie kwestionował występowania insektów w celi mieszkalnej nr (...) w trakcie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w D.. Jak wskazywał świadek M. M., który wykonuje u pozwanego obowiązki technika działu kwatermistrzowskiego, problem insektów nie dotyczy tylko jednostki pozwanego, ale jest to problem europejski i wiąże się z ciągłymi migracjami osadzonych, których przy przyjęciu nikt nie bada na obecność insektów.

Jak wynika z przeprowadzonych w sprawie dowodów, pozwany był przygotowany na okoliczność ujawnienia insektów w celach i miał podpisaną umowę z wyspecjalizowaną firmą, która zajmowała się ich usuwaniem i dezynsekcją cel oraz odzieży osadzonych. Z przedłożonym przez pozwanego dokumentów wyraźnie wynika, że funkcjonariusze pozwanego zareagowali niezwłocznie i już następnego dnia od zgłoszenia skazanych przeniesiono do innej sali, a salę nr 50 i odzież skazanych poddano odpowiednim procedurom. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia jakichkolwiek zaniechań ze strony administracji zakładu karnego w zwalczaniu pluskiew. Zauważyć również należy, że pozostawienie odzieży skazanych w skażonych celach nie było złośliwością pracowników pozwanego, a postępowaniem zasadnym, mającym na celu wyeliminowanie insektów ze wszystkich możliwych powierzchni i przedmiotów na których mogły się znajdować. Zezwolenie skazanym na zabranie odzieży, w tym bielizny osobistej, mogło spowodować, że insekty zostaną rozniesione np. w postaci jajeczek po innych salach.

Świadek K. K. wskazywał, że po opuszczeniu S. wszyscy zostali pozbawieni dostępu do swojej odzieży i środków higienicznych, ale po powrocie do S. nr 50 wszystko zostało im zwrócone.

Odnosnie pozbawienia powoda odzieży osobistej zauważyć dodatkowo należy, że powód wskazywał, że w tej sprawie interweniowała jego rodzina, przy czym nie złożył wniosku o przesłuchanie chociażby swojej siostry w charakterze świadka, nie przedłożył również innych dokumentów np. w postaci skarg, o których wspominał, a które by taką okoliczność potwierdzały. Przesłuchani w charakterze świadków M. R. oraz K. K. nie wskazywali na problemy powoda z bielizną, a byli przez cały czas w tej samej celi.

Rozstrzygając zarzut niewłaściwego traktowania powoda przez funkcjonariuszy ZK w D. zauważyć należy, że świadkowie M. R. i K. K. nie pamiętali żadnych incydentów z udziałem powoda i funkcjonariuszy pozwanego czy niewłaściwych zachowań funkcjonariuszy wobec niego. Jedynie świadek M. W. twierdził, że funkcjonariusze uwzięli się na powoda i wymierzali mu nagany za posiadanie kiełbasy i zarost, co miało wpłynąć na nie uzyskanie przez niego przedterminowego zwolnienia, jednakże zauważyć należy, że świadek nie wskazywał aby funkcjonariusze kłamali czyniąc powodowi zarzut posiadania zbyt dużej ilości żywności czy zarostu. Świadek raczej uważał, że kary powodowi nie powinny być udzielone. M. W. twierdził, że powodowi udzielano nagan, tymczasem powód otrzymał jedną karę łączną w postaci zakazu zakupywania wyrobów tytoniowych. Powód nie wskazywał również, że w czasie pobytu u pozwanego starał się o przedterminowe zwolnienie.

Odnosnie nakładanych na powoda kar zauważyć należy, że świadek K. C. wskazywał, że posiadanie przez powoda większej ilości żywności było niezgodne z obowiązującym u pozwanego regulaminem. Ilość dopuszczalnej żywności w celi określona jest również w § 13.1 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21.12.2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Dodatkowo zauważyć należy, że wbrew twierdzeniom powoda, miał on obowiązek zachować postawę stojącą w czasie kontroli celi, co bezpośrednio wynika z § 4.1 tego samego rozporządzenia, zgodnie z którym w obecności przełożonych oraz osób wizytujących zakład karny skazany przyjmuje postawę stojącą.

Również nieuprawniony jest zarzut powoda niezasadnego otrzymania kary za posiadanie dwudniowego zarostu. Jak wynika z treści § 31.1 cytowanego wyżej rozporządzenia skazany utrzymuje należyłą czystość osobistą i dba o schludny wygląd. Na schludny wygląd w przypadku mężczyzn z całą pewnością ma wpływ zarost. Skoro powód, jak sam przyznał, miał dwudniowy zarost, otrzymana kara była słuszna. Wprawdzie powód wskazywał, że nie golił się, ponieważ posiadał wysypkę, ale na okoliczność tę nie przedłożył żadnych dowodów, w tym historii choroby, mimo, że twierdził, iż otrzymał na wysypkę maść od lekarza.

Z powyższego wynika, że kary nałożone na powoda nie były złośliwością funkcjonariuszy pozwanego, a wynikały z nieprzestrzegania przez powoda zasad obowiązujących w Zakładzie Karnym.

Powód nie udowodnił również, aby funkcjonariusze poniżali go i nie właściwie się do niego odzywali. Gdyby tak było, powód miał prawo złożyć na ich działania skargę, tak jak miało to miejsce w przypadku telewizora. Skoro tego nie zrobił, uznać należy, że sytuacje takie nie miały miejsca.

Kwestia nie wydania powodowi telewizora nie była na tyle istotna, aby uznać, że naruszono dobra osobiste powoda. Ponadto powód znowu nie wykazał jak została załatwiona jego skarga w te kwestii, czy postępowanie funkcjonariuszy było niewłaściwe, a sam przyznał, że telewizor mu wysłano i nie był zobowiązany do zapłacenia za jego przesyłkę.

Mając na uwadze powyższe, uznać należy, że ustalone w sprawie okoliczności nie dają podstaw do stwierdzenia, aby w trakcie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w D. doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych.

Na marginesie zauważyć należy, że nawet jeśliby przyjąć za powodem, że jego dobra osobiste w pewnym zakresie zostały naruszone, nie uzasadniałoby to przyznania zadośćuczynienia, bowiem pewne niedogodności immanentnie związane z odbywaniem przez niego kary pozbawienia wolności nie były nadmiernie dotkliwe. Zgodnie z treścią art. 448 w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis art. 448 k.c. poprzez użycie sformułowania "może" kreuje po stronie sądu jedynie uprawnienie, nie zaś obowiązek przyznania zadośćuczynienia. Sam fakt istnienia pewnego rodzaju dyskomfortu związanego z osadzeniem w zakładzie karnym nie daje automatycznie podstawy do przyjęcia, iż zostały spełnione przesłanki do zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Wynika to wprost z istotnej przesłanki omawianej regulacji, a mianowicie "wyrządzenia krzywdy na skutek naruszenia dóbr osobistych", a także zwrotu "może" stanowiącego element uznania sądu. W ocenie Sądu nie można przy tym zarzucić Zakładowi Karnemu w D. niezgodnego z prawem działania lub zaniechania.

W konsekwencji powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, uznając, że stan majątkowy powoda nie pozwoli mu na poniesienie kosztów procesu, a wnosząc pozew, mógł czuć się pokrzywdzony.

O kosztach wynagrodzenia pełnomocnika powoda wyznaczonego z urzędu Sąd orzekł na podstawie §8 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.